

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6189-24

meddelad i Stockholm den 17 oktober 2025

KLAGANDE

1. Per Christian Rettig & Co AB, 559099-2565
2. PC Rettig & Co AB, 556674-1970
3. NYAB under bildande företrätt av PC Rettig & Co AB

Ombud för 1–3: Erik Frösdal
Unum Tax AB
Jakobsbergsgatan 7
111 44 Stockholm

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Skatterättsnämndens beslut den 1 oktober 2024 i ärende dnr 130-23/D

SAKEN

Förhandsbesked om inkomstskatt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen ändrar svaret på fråga 1 och förklarar att förlängningen av fordrans löptid inte medför att den ska anses avyttrad.

Högsta förvaltningsdomstolen fastställer förhandsbeskedet i övrigt.

Högsta förvaltningsdomstolen avvisar frågan om EU-rättens eventuella betydelse för svaret på frågorna 2 och 3.

BAKGRUND

1. En värdeökning på ett bolags kapitaltillgångar beskattas när tillgångarna avyttras. Med avyttring avses som huvudregel försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. Till avyttring räknas även att innehavaren av en fordran får betalt för den.
2. När ett bolag med euro som redovisningsvaluta avyttrar en fordran i euro som är en kapitaltillgång ska anskaffningsutgiften och försäljningsintäkten räknas om till svenska kronor vid beskattningen. Det innebär att om kursen på euron har gått upp under innehavstiden så beskattas kursuppgången som en kapitalvinst.
3. När en tillgång överlåts till ett pris som understiger marknadsvärdet ska som huvudregel överlåtaren beskattas som om tillgången avyttrats mot marknadsvärdet (uttagsbeskattning). Sådan beskattning aktualiseras dock inte när reglerna om underprisöverlåtelser är tillämpliga, t.ex. vid överlåtelser mellan närstående företag.
4. Allmänt gäller att beskattning ska ske på grundval av rättshandlingars verkliga innebörd, oavsett hur de har betecknats. Om en rättshandling, ensam eller tillsammans med andra rättshandlingar, bedöms utgöra skatteflykt ska underlaget för att ta ut inkomstskatt bestämmas utan att hänsyn tas till rättshandlingen.
5. Per Christian Rettig & Co AB (moderbolaget) och dess helägda dotterbolag PC Rettig & Co AB (dotterbolaget) har båda euro som redovisningsvaluta. Moderbolaget har en fordran i euro på dotterbolaget. Fordran förfaller till betalning den 30 april 2028 men dotterbolaget har rätt att återbetala den helt eller delvis innan dess.
6. Bolagen överväger olika handlingsalternativ för att undvika att moderbolaget ska behöva ta upp en skattepliktig kapitalvinst om euron har ökat i värde i förhållande till den svenska kronan när fordran betalas. Mot den bakgrunden ansökte bolagen tillsammans med NYAB under bildande, som är tänkt att förvärfvas av dotterbolaget, om förhandsbesked.
7. Bolagen ville veta om fordrans löptid kan förlängas med tio år utan att den ska anses avyttrad (fråga 1) och om fordran kan överlåtas från moderbolaget till dotterbolaget till underpris – beräknat så att någon kapitalvinst inte uppkommer – utan beskattning för något av bolagen (fråga 2). Vidare ville de veta om moderbolaget kan överlåta fordran till NYAB till underpris – beräknat så att någon kapitalvinst inte uppkommer – utan beskattning för moderbolaget (fråga 3 a), om NYAB därefter kan fusioneras upp i dotterbolaget utan beskattning av NYAB eller dotterbolaget (fråga 3 b) och om en sådan omstrukturering medför

beskattning motsvarande den vid en avyttring med tillämpning av genomsyn eller skatteflyktslagen (fråga 3 c). Slutligen ville bolagen veta om ett byte av redovisningsvaluta från euro till svenska kronor medför att valutakursresultatet ska tas upp hos moderbolaget respektive dras av hos dotterbolaget (fråga 4).

8. Skatterättsnämnden besvarade frågorna 1 och 2 med att förlängningen av löptiden medför att fordran anses avyttrad respektive att överlåtelsen till underpris medför att moderbolaget ska uttagsbeskattas. Fråga 3 a–c besvarades med att överlåtelsen till underpris och den efterföljande fusionen inte medför någon omedelbar beskattning och att skatteflyktslagen är tillämplig på förfarandet. Som svar på fråga 4 angavs att bytet av redovisningsvaluta inte medför att valutakursresultatet ska tas upp eller dras av vid inkomstbeskattningen.

YRKANDEN M.M.

9. *Per Christian Rettig & Co AB, PC Rettig & Co AB och NYAB* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska ändra förhandsbeskedet och förklara att förlängningen av löptiden på fordran inte innebär att den ska anses avyttrad (fråga 1) och att en överlåtelse av fordran till underpris från moderbolaget till dotterbolaget kan göras utan beskattning (fråga 2). Vidare yrkar de att domstolen förklarar att en överlåtelse av fordran till underpris från moderbolaget till NYAB och en efterföljande fusion mellan NYAB och dotterbolaget kan göras utan beskattning och att detta inte förändras utifrån transaktionernas verkliga innebörd eller genom en tillämpning av skatteflyktslagen (fråga 3 a–c), samt att ett byte av redovisningsvaluta från euro till svenska kronor medför att valutakursresultatet ska tas upp till beskattning hos moderbolaget respektive dras av hos dotterbolaget (fråga 4). Vad gäller frågorna 2 och 3 anför bolagen att en uttagsbeskattning skulle strida mot den fria rörligheten för kapital enligt artikel 63.1 i EUF-fördraget.
10. *Skatteverket* anser att förhandsbeskedet ska fastställas. Om Högsta förvaltningsdomstolen anser att det finns ett gränsöverskridande moment som innebär att EUF-fördragets bestämmelser om fri rörlighet är tillämpliga yrkar Skatteverket att ett förhandsavgörande från EU-domstolen ska inhämtas.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET**Rättslig reglering m.m.**

11. Enligt 4 kap. 6 § första stycket bokföringslagen (1999:1078) ska redovisningsvalutan vara svenska kronor men vissa företag, däribland aktiebolag, får använda euro som redovisningsvaluta.
12. Lagen (2000:46) om omräkningsförfarande vid beskattningen för företag som har sin redovisning i euro, m.m. (omräkningslagen) innehåller bestämmelser om de omräkningar som ett företag med redovisning i euro måste göra för deklarationsändamål. Huvudregeln är att resultaträkningen räknas om enligt beskattningsårets genomsnittliga växelkurs (5 § första stycket) och balansräkningen enligt kursen vid beskattningsårets utgång (6 § första stycket).
13. Av 14 § första stycket omräkningslagen framgår att när ett företag byter redovisningsvaluta ska det som värde av bl.a. fordringar och skulder ta upp närmast föregående beskattningsårs utgående värden på dessa poster, omräknade enligt kursen vid beskattningsårets utgång.
14. I 25 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster i inkomstlaget näringsverksamhet. Med kapitalvinst och kapitalförlust i det inkomstlaget avses enligt 3 § första stycket vinst och förlust vid avyttring av kapitaltillgångar.
15. Med avyttring avses enligt huvudregeln i 44 kap. 3 § inkomstskattelagen försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. Av 13 och 14 §§ framgår, något förenklat, att kapitalvinsten utgörs av skillnaden mellan ersättningen och anskaffningsutgiften.
16. Med uttag avses, enligt 22 kap. 3 § inkomstskattelagen, bl.a. att en skattskyldig överlåter en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat. Ett sådant uttag ska, enligt 7 § första stycket, behandlas som om tillgången avyttras mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet (uttagsbeskattning).
17. I 23 kap. inkomstskattelagen finns regler om underprisöverlåtelser. Av 9 § framgår att en underprisöverlåtelse inte ska medföra uttagsbeskattning. Enligt 16 § första stycket är ett villkor för en underprisöverlåtelse att förvärvaren omedelbart efter förvärvet ska vara skattskyldig för inkomst av en näringsverksamhet i vilken tillgången ingår.
18. Vid en s.k. kvalificerad fusion, dvs. en fusion som uppfyller villkoren i 37 kap. 11–15 §§ inkomstskattelagen, ska enligt 17 och 18 §§ samma kapitel som huvudregel inte någon beskattning ske av det överlåtande företaget samtidigt som det övertagande företaget inträder i överlåtarens skattemässiga situation.

19. Av 1 och 2 §§ lagen (1995:575) mot skatteflykt (skatteflyktslagen) framgår att vid fastställande av underlag för att ta ut inkomstskatt ska hänsyn inte tas till en rättshandling om 1) rättshandlingen, ensam eller tillsammans med annan rättshandling, ingår i ett förfarande som medför en väsentlig skatteförmån för den skattskyldige, 2) den skattskyldige direkt eller indirekt medverkat i rättshandlingen eller rättshandlingarna, 3) skatteförmånen med hänsyn till omständigheterna kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet, och 4) ett fastställande av underlag på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens syfte som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgåtts genom förfarandet.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Förlängning av fordrans löptid (fråga 1)

20. Bolagen undrar om en förlängning av löptiden med tio år för moderbolagets fordran på dotterbolaget innebär en sådan med försäljning och byte liknande överlåtelse av en tillgång som enligt 44 kap. 3 § inkomstskattelagen utgör en avyttring. Av lämnade uppgifter framgår att fordran efter förlängningen ska löpa på i övrigt oförändrade villkor.
21. Det skatterättsliga avyttringsbegreppet har i rättspraxis getts en vid innebörd och den praxis som finns beträffande fordringar och andra värdepapper bygger på synsättet att om väsentliga ändringar görs i de rättigheter och villkor som gäller för värdepappret så har det i realiteten upphört att existera och ersatts av ett nytt (HFD 2018 ref. 27).
22. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan förlängningen av löptiden i förevarande fall inte anses utgöra en sådan väsentlig ändring i de rättigheter och villkor som gäller för fordran att den ska anses avyttrad. Skatterättsnämndens förhandsbesked beträffande fråga 1 ska därmed ändras.

Överlåtelse av fordran till dotterbolaget (fråga 2)

23. En överlåtelse till underpris av en tillgång i en näringsverksamhet ska som huvudregel medföra uttagsbeskattning enligt bestämmelserna i 22 kap. inkomstskattelagen. En överlåtelse som uppfyller villkoren i 23 kap. för att vara en underprisöverlåtelse ska dock inte uttagsbeskattas. Ett av dessa villkor är enligt 16 § första stycket att förvärvaren av tillgången omedelbart efter förvärvet ska vara skattskyldig för inkomst av en näringsverksamhet i vilken tillgången ingår.

24. Om fordran på dotterbolaget överläts till dotterbolaget upphör den att existera eftersom dotterbolaget inte kan inneha en fordran på sig självt. Villkoret i 23 kap. 16 § första stycket inkomstskattelagen är därmed inte uppfyllt och överlåtelsen utgör således inte en underprisöverlåtelse varav följer att överlåtelsen medför uttagsbeskattning för moderbolaget. Skatterättsnämndens förhandsbesked beträffande fråga 2 ska därmed fastställas.

Överlåtelse av fordran till NYAB och efterföljande fusion (fråga 3 a–c)

25. Bolagen har lämnat som förutsättning för ansökan att villkoren för en underprisöverlåtelse enligt 23 kap. inkomstskattelagen är uppfyllda vad avser en överlåtelse av fordran från moderbolaget till NYAB samt att villkoren för en kvalificerad fusion enligt 37 kap. är uppfyllda avseende en efterföljande fusion mellan NYAB och dotterbolaget.
26. Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i Skatterättsnämndens bedömning beträffande frågorna 3 a och 3 b att överlåtelsen av fordran till underpris och den efterföljande fusionen inte medför någon omedelbar beskattning.
27. Den fråga bolagen därefter vill ha besvarad är om beskattning kan ske antingen med stöd av en analys av rättshandlingarnas verkliga innebörd eller med tillämpning av skatteflyktslagen (fråga 3 c).
28. Allmänt gäller att beskattning ska ske på grundval av rättshandlingars verkliga innebörd oavsett hur de har betecknats. En sådan bedömning kan avse inte bara en enskild rättshandling utan också den sammantagna innebörden av flera rättshandlingar (se HFD 2016 ref. 35 och där anmärkta rättsfall).
29. Skatterättsnämnden fann att den verkliga innebörden av de planerade rättshandlingarna inte kan anses vara en annan än vad de ger uttryck för. Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i den bedömningen (jfr HFD 2023 not. 6).
30. Frågan är då om skatteflyktslagen är tillämplig på förfarandet. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att skatteförmånen är väsentlig eftersom den latent valutakursvinsten inte kommer att beskattas. Vidare har bolagen medverkat i rättshandlingarna och skatteförmånen kan antas ha utgjort det övervägande skälet för förfarandet. Vad som återstår att ta ställning till är om en beskattning på grundval av förfarandet skulle strida mot lagstiftningens, i första hand underprisreglernas, syfte.
31. Syftet med reglerna om underprisöverlåtelser är att omstruktureringar ska kunna genomföras utan att några omedelbara skattekonsekvenser uppkommer. Någon definitiv skattelättnad är dock inte avsedd.

32. Det omfrågade förfarandet leder till att valutakursvinsten inte kommer att beskattas. Det är alltså inte fråga om att beskattningen av vinsten skjuts upp utan om en definitiv skattelättnad. En sådan skattelättnad strider mot syftet med reglerna om underprisöverlåtelser som är utformade så att någon definitiv skattelättnad inte ska uppkomma genom en sådan överlåtelse (jfr bl.a. HFD 2012 not. 30). Skatteflyktslagen är således tillämplig på förfarandet och moderbolaget ska uttagsbeskattas till följd av överlåtelsen.
33. Skatterättsnämndens förhandsbesked beträffande fråga 3 a–c ska därmed också fastställas.

Byte av redovisningsvaluta (fråga 4)

34. Bolagen anser att en följd av bestämmelsen i 14 § första stycket omräkningslagen, om att bolagen vid ett byte av redovisningsvaluta ska ta upp värdet av den aktuella fordran respektive skulden omräknat enligt kursen vid föregående beskattningsårs utgång, är att en eventuell valutakursförändring ska tas upp till beskattning av moderbolaget och dras av hos dotterbolaget det år som bytet av valuta sker.
35. Skatterättsnämnden anser att bestämmelsen inte kan tolkas på det sättet utan att vad som regleras endast är hur de ingående balanserna efter bytet av redovisningsvaluta ska beräknas. Högsta förvaltningsdomstolen instämmer i den bedömningen (jfr Högsta förvaltningsdomstolens dom den 13 september 2012 i mål nr 1497-11). Även Skatterättsnämndens förhandsbesked beträffande fråga 4 ska därmed fastställas.

Fråga om prövning av EU-rättens tillämplighet

36. I ansökan om förhandsbesked har bolagen ställt frågor om hur de olika handlingsalternativen ska bedömas enligt intern svensk skatterätt. En utgångspunkt för ansökan har varit att en kursuppgång på en fordran som avyttras ska tas upp till beskattning. Frågorna gäller olika förfaranden för att undvika sådan beskattning. Skatterättsnämnden har besvarat frågorna utifrån dessa förutsättningar.
37. Bolagen har först i Högsta förvaltningsdomstolen väckt frågan om en beskattning av en kursuppgång som uppstår vid omräkning från euro strider mot den fria rörligheten för kapital enligt EU-rätten. Bolagen menar att så är fallet och att det påverkar svaren på frågorna 2 och 3.
38. En prövning av den i Högsta förvaltningsdomstolen väckta frågan skulle innebära att domstolen tar ställning till något som Skatterättsnämnden inte har haft anledning att pröva. En sådan ordning är inte lämplig varför frågan ska

avvisas. Vid sådant förhållande föranleder Skatteverkets yrkande om inhämtande av förhandsavgörande från EU-domstolen inte någon åtgärd.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Leif Gäverth och Mikael Westberg (skiljaktig).

Föredragande har varit justitiesekreteraren Erika Karlsson.

SKILJAKTIG

Justitierådet Mikael Westberg är skiljaktig och anser att frågan om EU-rättens betydelse för svaren på frågorna 2 och 3 inte ska avvisas samt anför följande.

1. Bolagen har frågat om beskattningskonsekvenserna av olika handlingsalternativ för att undvika att moderbolaget ska behöva ta upp en skattepliktig kapitalvinst om euron har ökat i värde i förhållande till den svenska kronan när fordran betalas.
2. I Högsta förvaltningsdomstolen har bolagen argumenterat bl.a. för att en beskattning av en kursuppgång som uppstår vid omräkning från euro strider mot den fria rörligheten för kapital enligt EUF-fördraget. Bolagens uppfattning är att detta innebär att svaren på frågorna 2 och 3 ska ändras. Skatteverket är av motsatt uppfattning och menar att EU-rätten saknar betydelse för svaren på dessa frågor. Parterna har argumenterat utförligt i dessa delar.
3. Skatterättsnämnden har inte närmare berört hur svaren på frågorna 2 och 3 förhåller sig till den fria rörligheten för kapital. Att nämnden inte gjort det framstår som rimligt eftersom varken bolagen eller Skatteverket argumenterade utifrån EU-rätten när frågorna prövades där.
4. Den nya rättsliga argumentationen i Högsta förvaltningsdomstolen innebär inte att någon ny fråga om bolagens beskattning väckts. Något nytt såvitt avser de faktiska omständigheterna kopplade till de olika handlingsalternativen har inte tillkommit i domstolen. Det finns inte några formella hinder att besvara frågorna med beaktande även av vad som gäller enligt EUF-fördraget om den fria rörligheten för kapital. Det framstår inte heller som olämpligt att göra det. Jag anser att det saknas grund för att avvisa frågan om EU-rättens betydelse för svaren på frågorna 2 och 3.
5. Överröstad i denna del gör jag samma bedömning som majoriteten beträffande frågorna 2 och 3.